

Fructus est id, quod ultimo planta profert ad speciei conservationem & propagationem, constans ut plurimum carne & semine. Horum autem alii

Alterates qualitate

Prima: atq; secundis

Locum. Vide literam A.

Secunda. Vide literam B.

Purgantes. Vide literam C.

A
FRUCTUS,
secundum locum
alterantes

	Caput	{ Anacardi, Cubebæ, Nux moschata, &c.
	Thoracem	{ Amygdalæ amara, Avellanae, Carycæ, Cubebæ, Ficus, Nux pinea, Palmula, seu Dactyli, Uvæ passa, &c.
	Cor	{ Mala Citria, Nux Indica, Nux moschata, &c.
Calefaciant	Stomachum	{ Amygdalæ dulces, Ben, Caryophylli, Nux moschata, Pinex.
	Splenem	{ Amygdalæ amara, Cappares, &c.
	Renes & vesicam	{ Amygdalæ amara, Baccæ juniperi, Cubebæ, Nuclei pini, Uvæ passa, &c.
	Uterum	{ Baccæ lauri, Baccæ juniperi, Juglans, Nux moschata, &c.
	Thoracem	{ Jujubæ, seu Zizyphæ, Sebesten, seu myxa, sive myxaria, &c.
	Cor	{ Coronea, Pyra, &c.
Refrigerant	Stomachum	{ Coronea, Citrulli, Cucumeres, Cucurbita, Cornus, Cerasi, Limones, Mala, Melones, Mespila, Mala aurantia, Granata, Olivæ, Pyra, Ribes, Sorbæ.
	Hepar	{ Berberis, Cucurbita, Cucumeres, &c.
	Renes	— Fraga.
	Uterum	— Cucumeres, &c.

	Astringunt	{ Baccæ Myrti, Berberis, Castanea, Cornus, Cotonea, Galla, Glans, Mespila, Mala punica, Nux moschata, Olivæ, Omphacium, Palmulæ, Pyra, Persica, &c.
	Discutiunt	{ Cappares, Piper, &c.
	Extenuant	{ Amygdalæ dulces, Baccæ Juniperi, &c.
	Glutinant	{ Glans, Palmulæ, &c.
B SECUNDA AUTEM	Flatus discutiunt	{ Baccæ lauri, Baccæ Juniperi, Nux moschata, Piper, &c.
	Semen generant	{ Ficus, Nux pinæ, Nux Indica, &c.
	Urinam ciunt	— Halicacabus, &c.
	Menses movent	{ Baccæ hederæ, Cappares, Nuclei Persicorum, Piper, &c.
	Menses sistunt	{ Berberis, Uva passa cum nucleis, &c.
	Venenis resistunt	{ Baccæ juniperi, Juglans, Mala Citria, Piper, &c.
	Dolorem mitigant	{ Baccæ Juniperi, Baccæ hederæ, Ficus, Juglans, Piper, &c.

C PURGAN- TES	Bilem	{ Cassia fistula, Myrobalana citrina, Pruna, Sebesten, Tamarindi, seu Oxyphœnica, Uva passa, &c.
	Atram	— Myrobalana Inda.
	Pituitam	{ Colocynthis, Cucumis asininus.
	Myrobalana	{ Chebula, Bellerica, Emblica, &c.

De fructibus temperatis.

Ficus, Ger. *Beygen*, Gall. *Figue*, Ital. *Fici*, Hisp. *Figo fusa* dicuntur: in Gallia, Italia, & Hispania nascuntur. Colliguntur autumno, siccantur & conservantur. Ficus passæ seu caryæ habentur præstantissimæ, quæ in calatho spartæo digitis aut pugnis utrinque pressæ sic illis mollicie sua cedunt, ut mutuos partium dictarum motus sibi prope occurrentes lenitas: odore sunt jucundo, non calore putredinosum, aut vermiculosum referente. Hæ verò si particulatim explorentur, pediculo sunt brevissimo, colore in candidum vergente, molles, tractantur facile cedentes. cute tenui, molli, succo intus & semine flavo, & plane melleo sapore, odore antestum & inter edendum jucundo: graves, parvæ: si Massilioides, (quæ etiam saporis gratia æteras longe antecellunt, sive albicantes tantum sint, sive intus & foris albæ, sed flavo semine) maximæ: si externæ sint, quales Hispania mittit, multo mersas, ut dulciores sint, post ne cohereant, farina asperfas. Vitiosæ sunt duræ, tû in massa, tû per se singulæ vermiculosæ, graveolentes, foris nigrae, intus rubentes, vel alio præternaturâ colore præditæ, cortice crasso, duro, sicco, intus alieno colore, sapore. Quædam tamen sunt nigrae, Provincialibus & Narbonensibus dictæ, foliis nigricantes, intus ruberrime, omnium delicatissimæ, dum recentes sunt: nam siccatæ liquescunt. Aliæ iisdem cinericiæ, aquosiores, quàm ut sicari possint: hominibus ingratae, avibus expetitæ. * Porro recentes sicut minus mali succi sunt, quàm reliqui fructus autumnales: facile in corpus distribuuntur, & penetrant: eoq; renum calculos expellunt: status gignunt, sed minus durabiles: abstergunt etiam & incidunt thoracem præcipuè purgant: tussi veteri, diuturnisq; pulmonum vitis profunt: arteriæ asperæ, & suspriofis idoneæ. Siccatæ, quæ caricæ dicuntur, incidunt, ventrem solvunt: renes expurgant: jecori autem & lieni inflammatis obsunt, sicuti alia dulcia. Extrinsecus tumores concoquunt, & discutunt: magis autem cum farina triticea, si concoquere studeas: hordeacea, si magis discutere: cum cera & rosaceo subacta, cicatricem ambustis obducit. *Matthiolum, & Medici Colonienfes.*

NUX PINEA, nuclei pinei, Ger. *Zannüßten*, Græcis *σπυρίλαι* vocantur: præstant recentiores, pleni, albi, succi, vitentur flavi, aut pallidi, oleosi, rancidi. * Boni ac crassi sunt succi: multum nutriunt, viresq; reficiunt, & facile coquuntur: peccoris & pulmonis vitis accommodantur. Resolvunt & concoquunt pituitam: ad dolores capitis non conveniunt: quia illud vaporibus replent. Linctus inde fit, quem officinæ Loch appellant. *Galenus, & Dioscorides.*

DAETYL, fructus palmæ: in Creta & Judæa nascuntur. Probantur quæ in Judæa proveniunt, & inter has maximè, quæ in Hiericunte nascuntur, magis flavi, parum rugosi, molles, pleni

A tamè, & carne intus multa, subdura, ad nucleum candicante, ad corticem rubefcente, non pertusis, non vermiculosis: & qui educti nihil aut minimè fontis, sapore vinoso. Deteriores sunt graciles, flaccidi, duri, quæ ex carnes, excusso pediculo pertusis, iidem ferme vermiculis scatentes. * Vis eorum adstrictoria: sistunt ulcera, quæ depascunt: laxatos artus committunt: triti miscentur cataplasmatibus & malagmatis: profunt præcordiis, imbecilli stomacho, & jecinori affecto, misti conferentibus. cataplasmatibus. Eorum decoctum subinde detersum, capillos denigrat: datur bibendum congruè renum, ve sicæ & viscerum vitis; vulvæ ac ventris fluxiones sistit. Concoctum sunt difficiles, capitiq; dolorem inferunt. *Dioscor. & Medici Colonienfes.*

SENESITEN, seu Myxa, sive Myxaria in Syria & Aegypto nascuntur. Arbor est pruno valde similis, ei tamè magnitudine cedens. Cortex caudici cædcat, ramis verò viret. Foliis comatur rotundis ac firmis. Fructus adolefcit exigui pruni magnitudine, nucleos intus triangulari forma, qui satis bæcæ proportionè respondet. Fructus maturitatem adepti, in atrum virescunt, gustu sunt prædulci, ac lenta tenaciq; pulpa, præferuntur acuminata, parum rugosa, gravia, nigra, carne multa ex rubro nigricante, firmiore, glutinosa, dulci & subacida, osse prunorum Damascenorum inequali, nucleos intus exiguo dulci. * Ventrem mollunt, ut pruna. Dantur utiliter ex bile febricitantibus, atque lingue asperitatem misce leniunt: quin & peccori atque tussi opulantur: ventris tuncas pellunt: urinq; ardoribus à bile, vel falsa pituita provenientibus maximam opem præstant. *Matthiolum, & Medici Colonienfes.*

UVÆ PASSÆ nascuntur in Creta, Cipro, Damasco, Corintho, &c. * Ad thoracis & jecoris affectus, speciali quadam facultate, vel (ut ita dicam) à tota essentia valent: modò acinis (qui frigidi & sicci, exute sint, nam hi peccus astringunt, obstructionsq; pariunt: ob quod Medici hujus temporis uvas passas Corinthiacas, absque acinis natis ægris præferunt: quæ aqua aut vino elotæ, tritum unciarum vel etiam minori, vel duorum aut trium cochlearium instar sumptæ ante cibum, alvum movent, & purgant: quæ verò acinos adhuc habent, stomachum corroborant, & alvum à cibo integræ comestæ solvunt. Quinetiam eadem sive perse, sive cum pipere comestæ caput leviter purgant: nec non leniendo, detergendoq; thoracis & pulmonis affectibus probe subveniunt. *Andernacus.*

De fructibus calidis in primo.

AMYGDALÆ dulces, Germ. *Mandeln*, Hisp. *Almendras*, Ital. *Mandoria*, Gall. *Amande*, Hisp. *Almendras* nominantur: probantur flavissimæ, plene, integre, non contractæ, neq; erosæ, tamen leves, duræ & sicca, quantum illis datum est, ob id fragiles, intus albisimæ: sapore delicatæ propè indicibili, in castaneam tostam, & panis purissimi benè cocti qualitatem inclinantes, odore antestum nullo aut perquam exiguo, inter edendum

dum autem jucundo. Improbantur albescentes, nigrescentes, rugosæ, molles, tortiles, oleosæ, rancidæ, sapore ingrato. Calidæ & humidæ in primo. * Extenuant & abstergunt, atq; viscera purgant: ex pulmone & thorace sputa educunt. sed quia omnia amygdala ob pinguedinem æstuosa sunt, eoque bilem commoueat, febricitantibus, aut certe iis qui ventriculum habent biliosum, offerri non debent, quia in bilem convertuntur, adhuc caput replent: neq; lac, neq; succus eorum illi prodest. Ideo ex cremore hordei, & lacte amygdalarum, cibus liquidior in febribus parari debet, ut in Gallia solet. Viridia integra cum involucrio comesta bonum reddunt ventriculum: humidum & frigidum emendant.

Galenus, Andernacus, & Medici Colonienfes.

Jujubæ, Zizypha, vel Zizypha Græcis recentioribus dictæ, nascuntur in Syria: laudantur recentes, amplæ, oblongæ, passæ tamen, tenfæ, carne intus multa, succulenta, laxa, dulci, vinosa: plenæ graves, sapore dulci & delicato, nucleo parvo, foris rufo, ac verius rubentes, intus pallidæ aut albescentes (nam foris alba nobis nondum visæ) ossæ prunorum rotundior, parvo intus nucleo dulci. Improbantur vetustate nigrescentes, laves, sicca, pulverulentæ, friabiles, ex-carnes. * Sanguinem biliosum inspissant: densantque humorem tenuiorem, ad pectus descendentem. Contra hujusmodi affectus etiam Serapium ex Zizyphis, & decoctum cum aliis quibusdam pectori a commodatis, conficitur.

Andernacus, & Medici Colonienfes.

Nuces Cupressi, seu pilulæ, in Creta nascuntur: laudantur perfectæ, recentes, ob id molles, seminis plenæ, etiam in ipsis hiatibus. * Ulcera glutinant: in duris corporibus intestinorum ramices juvat, roburq; partibus præ humore laxatis addunt. Pilulæ ex vino tuscæ, in dysenteria, alvi fluxione, tussi, & orthopnoea, aut si respiciatur sanguis, convenientissimè bibuntur: earum decoctum eosdem præbet effectus: tuscæ cum fico duricias emolliunt, nariumq; polypo medentur: in aceto coctæ, & cum lupinis detritæ scabros ungues ejiciunt. *Dioscorides & Medici Colonienfes.*

Nuces Juglandæ, German. Nuss. Ital. Noce. Gall. Noix. Hisp. Nuoz. nominantur: sunt concocti difficiles, stomacho inertes, biliosæ, capitis dolorè inferentes, tussientibus inimicæ: * jejuno tamen stomacho comestæ, lutos lumbri os pellunt: cum siobus vero & foliis rutæ, & grumo salis contra venenum & pestilentiam manè assumptæ valent. Recentes stomacho innocentes sunt, utpote suaviores: itaque allio mistæ eximunt acrimoniam. Livores in corpore illi tollunt. Cæterum juglandæ virides decerpæ menfè Majo, vel Junio appetente, antequam earum putamina obduraverint, saccharo vel melle asservatæ stomacho utiles evadunt, & ori non ingrata. *Dioscor. & Matthiolum.*

Uva, Ger. Weintraube. Ital. Uva. Gal. Grappe de Raisin. Hisp. Uva dicuntur, recentes alvum

turbat, & stomachum infant. innocentes, quæ decerpæ diu pendere, ideò quòd in eis copia humoris exicat, utilesq; sicut stomacho, ægrisq; atq; cibi aviditatem excitant. In vinaceis & ollis servatæ, ori & stomacho gratæ sunt. * Alvum sistunt, sed vesicæ & caput tentat: & sanguine excreantibus conveniunt. Similesq; quæ in musto fuere. Sapa aut passio cõditæ, stomachum magis infestant. At quæ Solem prius passæ, in aqua coacti conduntur, minus vinosæ sunt, siticulosè, ardentibus & longis febribus salubres. Reconditi vinacei inflammationis mammis, rigentibus, ac præduris, cum sale illinuntur. Decoctura eorum dysentericos, coelicos, & feminas fluxione vulvæ laborantes juvat infusa: ad defleffiones ac fofus assumitur. Nuclei acinorum adstringendæ vim obtinent: stomacho utiles sunt. Inpergitur farina tostorum, polentæ modo, dysentericis, & coeliacis, & solutis stomacho. *Dioscorides.*

De fructibus calidis in secundo.

BEN, BALANUS MYRPSICA, nucum guentaria, avellanæ magnitudinis, alba & triangularis ut plurimum, & cortice tenui prædita: intus autem nucleum pinguem continet, fungosa & alba tunica contextum. Laudatur ampla, vetus, cortice lævi, tenui, pleno, medulla lævi, pingui. Parva verò ex albo nigricans, vetus, plena, medulla alba, lævi, pingui, est innocentior. Nascitur in Æthiopia, Ægypto, Arabia. * Ex nucleo oleum parari solet, quod Balaninum appellatur: aperit, mollit, & digerit. *Andernacus, & Medici Colonienfes.*

CAPPARIS, Germ. Kappern. Ital. Caparri. Gall. Des Capres. Hisp. Acaparra dicitur: aculeatus frutex est, qui in terra stratus magis in orbè evagatur. Spina, ut rubus, habet in hami modum aduncas: folia mali cotoneæ, rotunda: fructum oleæ similem, qui cum debescens panditur, florem candidum promit: quo excusso nonnihil glandis oblongæ figura invenitur: quod apertum grana acinis puniceorum similia ostendit, parva, rubicunda: radices lignosas spargit, grandes numerosasq;. Tenui plerumq; solo, asperisq; locis, in insulis, & juxta rudera nascitur. Præstantissimæ capparæ ex Alexandria Ægypti Venetias adveniunt. Caulis & fructus, cibi gratia conduntur. * Alvum turbat, stomacho adversatur, siim gignit: cocta tamen stomacho, quam cruda utilior est. Fructus drachmis duobus in vino potus, quadraginta diebus lienem absumit, & urinam creventumq; excrementum emitit: bibitur utilissimè in coxarum doloribus, & nervorum resolutione, item ruptis & convulsis: menses ciet, caput purgat. *Dioscorides.*

Nux Moschata, Ger. Nuss, atq; arboris Indicæ fructus est, persicæ arbori (ut scribunt) similis. In hac enim, nux Moschata nascitur, macti suo involuta, veluti avellana, membrana illa sua exteriori. Mactis involucri tegitur, quem admodum & in aliis nucibus, putamen durum, quòd in se nucem Moschatam continet, qua

utimur. Eligenda est recens, non exesa, gravis, succi plena, oleosa, odorata. * Exalfacit ordine secundo completo. Adstringit, oris suavitate commendat, & fetentis animæ virus comansa abolet: lentiginis in facie emendat, visum acuit, ventriculorum & jecur roborat: lienem absumit, urinam ciet, fluentem alvum sistit, flatum discutit, & frigidis uteri affectibus, nimis prodeit: maxime saccharo condita recens, qualis ex India adfertur, manè & vesperi ante cibum sumpta, scrupuli instar. E recentibus prius contusis, & in cacabo calefactis prælo exprimitur liquor, qui refrigeratus ceræ novæ instar concrevit, fragrantissimum spirans odorem, nervorum & articulorum diuturnis doloribus à frigore excitatis utilissimus. *Matthioli, & Medici Florentini.*

PISTACIA ex Syria Venetias importari solent. Eliguntur recentia, nucleo intus herbaceo, sapore jucundo. * Stomacho sunt amica. Jecinoris obstructions auferunt: ventriculorum & hepatis roborant: ad Venerem incitant: impingunt. *Dioscorides, & Matthiolus.*

CALIDA quoque in secundo ordine sunt ficus, nuces sicca, &c. de quibus vide supra suo loco.

De fructibus calidis in tertio.

BACCÆ JUNIPERÆ, Ger. *Wachholzbeere* in sylvis asperis nascuntur, rotundæ, nigra, odorata, in mandendo dulces, subamare. Colliguntur mense Decembri. * Modice calciant & astringunt: stomacho utiles: contra pectoris visia, tussim, inflationes, tormina, & serpentium ictus efficacissimè bibuntur: urinam ciet, unde ruptis, convulsis, & valvæ strangulati subveniunt: sed caput tentant. Oleum ex baccis sic longè præstantissimum, cujus guttae paucæ ex vino potæ, calculos è renibus pellunt: ore calidum retentum, dentium dolores tollit, si ex frigida defluxione contracti sunt: resolutionibus nervorum extrinsecus adhibitum confert. *Dioscorides, & Andernacus.*

CARYOPHYLLOREM arbor provenit in Orientali plaga, quibusdam Indici pelagi insulis, non longe à Bada. Huius caudex buxo simillimus est, eademque materies. Folia verò cinnamomi instar habet, sed rotundiora. Fructu est parvo, ex atro rufescente, in clavi modum capitato, exertis in adversum quatuor denticulis, sese stellatim decussantibus, prominulo apice, quadrati alveoli sinu, medio umbilicatum prædeunte. Cultores arundinibus flagellant arborè, constructo prius circumquaque tegetibus palmeis solo. * Calidi & sicci in tertio, jecinoris, stomacho & cordi auxiliantur. Concoctione adjuvant, & alvi fluxiones cohibent. Quin etiam eorum pulvis quatuor drachmarum pondere cum lacte sumptus, venereas vires adauget: oculorum visum exacuunt, & eorum nubes, argemasque exterrunt. Oleum ex eis, sicut ex cinnamomo, multo est efficacius. *Matthioli.* Garcias verò ab Horto de Caryophyllis sic scriptum reliquit: Caryophyllum vocatur Arabibus, Persis, Turcis, & ple-

risque omnibus ferè Indis Calafur: in Maluccis verò, ubi solum gignitur, tum etiam in his regionibus dicitur Chanque. Nomina autem quæ in pædestario sunt, Armufel, & Carrumfel, aut imperitia librarii Arabici corrupta sunt, aut ætatis vitio. Nascitur duntaxat Caryophyllon in Maluccis insulis, quæ sunt quinque; numero, quarum primaria est Giloulo nec procul nimum à mari, nec etiam locis mari nimis vicinis. Nascitur etiam in Zeilan, nonnullisq; aliis locis, sed nullibi fructifera est arbor, quam in Maluccis. Porro arbor est lauri forma, & magnitudine, foliis etiam laurinis, sed angustioribus, multis prædita ramis, copioso flore, primum candido, deinde virecente, postremò rufescente, qui induratus est Caryophylli ipsum (Clavum vocant,) quod capitatus fit in modum clavi, exertis in adversum quatuor denticulis sese stellatim decussantibus. Provenit in extremis ramulis Myrti modo. Est autem flos hic viridis (ut à fide dignis viris accipi) adeò odoratus, ut reliquos flores odoris suavitate superet. Cultores flagellant altiores ramos arboris, emundato prius circa arborem solo: si quidem nullum genus graminis sub hac arbore nascitur, omnem succum sive humorem ad se attrahente arbore. Decussis Caryophylli biduum, aut triduum siccantur, deinde asservantur, & Malacani aliasq; provincias mittuntur. Si Caryophylli, qui in arbore hærent, crassiores sunt, neque ab aliis, nisi vetustate differunt, tamen falso existimant Avicenna lib. 2. cap. 318. crassiores hunc matrem esse. Magni proventus augurium est, si arbor plures flores produxerit, quam folia: idcirco non debent nimium flagellari arbores: quia vehemens & nimia flagellatio steriliores efficit. Pediculi oblongi, è quibus pendet flores, vulgò Fusti vocantur. Folia tanta odoris suavitate non fragrant, ut ipsum Caryophylli, sed neque ipsi rami odori sunt, nisi aliquantulum siccari. Nascitur autem ipsa arbor sponte ex Caryophyllis decidensibus. Nam cum nunquam huic defuit pluvia, quæ fructui alimentum præbeat, qui in terram decidit, enascuntur arbusculæ, quæ intra octennium quidem adolevunt, in annum verò centesimum perdurant, quemadmodum ipsi incolæ testantur. Collectio Caryophylli fit à 15. Septemb. usq; in Januarii & Februarii, non manu, ut nonnulli volūt, sed violèta flagellatio. Falsa est eorū opinio, qui Caryoph. arborem cum Moschatæ nucis arbore eandem esse putant. Nam nux folia ferè rotunda habet, pyri foliis similia. Caryophyllum verò folio est Lauri. Præterea Caryophyllum defertur in Bandam insulam procul inde distantem, quæ nucem profert. Nullius autem præci fuisse Caryophyllum intellego apud Maluccanos, donec eò delati navibus Chineses inde magnam eorū copiam in suam regionem exportarunt, & inde in Indiam, Persiam, & Arabiã. Conservari autem in sua bonitate audio Caryophyllum, si marina aqua aspergatur, aliog terebinthine sentire. Multiplicis usus sunt Caryophylli tum ad opsonia, tum ad medicamenta,

magis tamen expetitur in Java crassiores illi, & annotini Caryophylli: à nobis verò tenuiores, qui adhuc virides aceto & sale apud Maluccanos condiuntur, sed his teneriores saccharo aservantur: hi mirum in modum palato grati sunt. Lusitanicæ mulieres, quæ istic habitant, e Caryophyllis viridibus aquam stillatitiam organis eliciunt mira odorosis suavitate fragrantem, & cordis affectibus utilem. Nonnulli sudores movent iis, qui lue venerea dixerantur, Caryophyllis, nucem moschata, anaci, Piperis longo, & nigro. Alii Caryophyllorum pulverem capiti adinoveat ad versus capitis dolores à frigida causa provenientes. Mulieres Indicæ, nam etiam Lusitanicæ eos mandunt commendandi halitus gratia. Nascentur flores, qui à Caryophyllorum odore Caryophyllati nuncupantur, etiam in Chinari regione, sed nequaquam odoris suavitate ita commendati, ut qui apud nos aservantur.

CARPOBALSAMUM fructus balsami est. Ab Alexandria comportatur. Optimè legitimumque, flavum, fæctum, ponderosum, gustu mordens, & fervens in ore: non autem nigrum, leve, inane, non acre, & nullum spirans odorem, quale, quod circumfertur, deprehenditur. Quod si verum carpobalsamum haberi nequeat, cubebæ, vel grana juniperi ejus loco substitui possunt. *Matthioli.*

ANACARDIA, sunt fructus cujusdam arboris, avicularum corculis non dissimiles, unde & nomen: colore etiamnum cordis modo rufescente, eum scilicet ab arbore decerpuntur. Inest iis liquor mellis crassitie, sub cortice residens, sanguinis modo rubicundus: sub quo est & nucleus parvæ amygdalæ effigie. Præstant pleniores & habiliiores, sulci, resina in cortice multa, actinogra, nucleo intus albo: quo in melle cocto fit mel anacardinum. Hoc etiam tusto, potest oleum exprimi, sed longè diversum ab eo, quod coctis in aqua corticibus supernat, & conchis colligitur, ad confectioem anacardinam. Cæterum liquoris in medicina usus est, etiam myropopæ communi errore & cortice & nucleo utatur. Nascentur in Siciliæ montibus, qui continuo igneas erudant flammæ. Magna ejus est in Cananor copia, tū in Calicut & reliquis Indicæ provinciis, veluti in Cambaya, & Decan. *Exaltatione & exiccatione tertio excessu. Labantes sensus revocant, memoriam jacturam resarciunt, & nervorum & cerebri affectibus, quos frigida causa attulerit, auxiliantur. *Serapio, Advarius, Paulus, Matthioli, & Garcinus.*

De fructibus calidis in quarto.

PIPER (Germ. Pfeffer. Gall. Poivre. Ital. Pepp. Hisp. Pimiento, à Peura nominatur) arbuscula in India nascentis fructus est: quæ inter initia (ut ait Dioscorides) prælongum fructum, veluti siliquam, quod piper longum vocamus, profert: habet intus aliquid tenui milio simile, quod dehiscentibus siliquis racemorum in modum prodit. Horum grana acerba candidum piper vocantur:

maturo verò, piper nigrum. Qui verò in Indiam navigant, piperisq; plantam viderunt, piper in planta bryoniæ simili nasci asserunt, diversisq; ex plantis longum & rotundum colligi. Nihil tamen interest. Nigrum eligi debet recens, gravissimum, plenum. Candidum præferatur, non rugosum, candidum & grave. Longum optimum, quod, dum frangitur, solidum intus conspicitur, & compactum, gustu acerrimo, linguamq; mordens. Adulteratur longum herba simili: sed fucus deprehenditur, si in aqua immitatur: nam adulterinum liquefit, legitimum verò solidum manet. *Omnia piperis genera ad versus venenum valent. Longum præcipue colicæ medetur: eo quod calefaciat, & crassos humores incidat. Album magis astringit, & stomachum confirmat, sed raro apparet. Nigrum ad condimenta utilis. *Medici Florentini.* Porro maxima piperis quantitas provenit in Malavar, tota ex maritima regione, quæ à promontorio Comotum ad Cananor usq; pertingit. Nascentur etiam in Malaccæ maritimis, sed bonitate superiori cedens, & magna ex parte inane. Provenit similiter & in insulis Java vicinis, & Sunda, & Cuda, aliisque locis. Sed id totum in Chinariam regionem deportatur, & loco natali consumitur, præter id, quod in Pegu & Martaban exportatur. Potissima etiam ejus pars, quod in Malavar gignitur, in ulum incolarum cedit, tamen regio admodum ampla non fit, non nihil etiam à maritimis ejus regionis populis abstulitur. Pars ejus defertur in Balagæ bubulis coriis. Et magna copia à Mauritania per mare Erythræum exportatur, id suffurantibus ipsis incolis. Ex sunt regiones, quæ Piper gignunt, quanquam & invenitur supra Cananor, quæ septentrionem spectat, sed adeo exigua quantitate, ut ipsis incolis non sufficiat, & externo importato opus habeat. Et enim non gaudet hæc planities locis desertis & mediterraneis. Quam verò procul à Caucasio mōre distat hæc regio, ex topographicis charactibus patet. Nomen est Malavarica lingua Molanga, Malacitana verò Lada, Arabibus Medicis tum vulgo Filil, tamen Avicenna Fulful, & Piper longum Darful appellat, & Fulful, quod sequutus est Serapio. In Guzarate & Decan Mericho, & in Bengala Morois: longum verò, quod solummodo illic provenit, Pimpium. Seritur autem Piperis plura ad radices alterius arboris, (magna certe ex parte juxta Fauf. I. arborē, aut Palmam plantatum vidi) ad cuius usq; siliquis sese convolvendo scādere solet: foliis raris, mali Asfyrii effigie, sed minoribus, & per extremū acutis, virentibus, gustu calidis aliquantulum, & solum Berre sive Berle sapientibus. Fructus utrum modo racematim coheret, minores tamen sunt Piperis racemi, & ipse fructus minor, semperq; virens, donec siccerus, & plenam maturitatem consequatur, quæ incidit circa mediū Januarii. Radix pusilla non costo similis, ut voluit Dioscorides, quandoquidē Costus radix non est, sed lignum. Inter verò eam plantam, quæ Piper

nigrum fert, & eam quæ candidum, tam exigua est differentia, ut à nemine, quam ab incolis dignosci possint: quemadmodum vitem, quæ utram fert nigram, ab ea, quæ candidam fert, non dignoscimus, nisi cum uvas habent, & eas quidem in maturas. Quæ autem longum piper profert, longe alia est planta: etenim non plus habet similitudinis cum superioribus, quam faba cum ovo. Præterea Piper longum & Bengala nascitur, quæ regio quingentarum leucarum spacio à Malabar distat, ubi candidum, & nigrum gignuntur. Precium longi piperis in Bengala est unius Lusitanici aurei cum semisse in singulas cœneas libras. In Couchin vero, ubi plurimum Nigrum nascitur, quinque Lusitanicis aureis emi solebant centenz libras: sed ad hunc quadriennium, aut quinquennium, quod in alias etiam regiones importari ceperit, quindecim, aut viginti Lusitanicis aureis emendæ sunt. Piperis autem nigri precium in centenas libras est duorum Lusitanicorum cum semisse nat: illo loco: at in Bengala duodecim Lusitanicis emuntur totidem libras Nigri. Candidi plantæ rariore sunt, nec nisi ceris Malabar & Malacæ locis rarè nascuntur. Solet Magnatum mensis inferri: eo enim utuntur quemadmodum nos sale. Venenis resistere & ocularibus medicamentis utile esse asserunt. Conditur aceto & sale vitætes adhuc & immaturi Piperis nigri racemi, & usui asservantur. Arabes & Persæ medici Piper calidum tertio ordine constituunt. Sed Empirici, cujusmodi sunt maxima pars Indicorum medicorum, frigidum Piper faciunt, ut & pleraque alia aromata, quæ ex ea faciunt. Oratos autem omnes medicos volo, ut Piperis candidi loco (quod calidius est & odoratius) Nigrum non præscribant, nisi calidum sit penuria. Similiter ne longum Piper candidi, aut nigri loco substituunt, cum prorsus diversæ sint plantæ, & nigrum cum candido magis conveniat. *Garcias.*

Toto Cœnensis tractu in quo nata. Carthago, & etiam Novo regno, magnus est usus Piperis cujusdam oblongi, quod majori acrimonia præditum est Orientali, magisque aromaticum, & jucundiore odore spirat, quam Capsicum, quin etiam præfertur Piperi nigro, cum saporis tunc suavitas causa. Alæ cujusdam plantæ fructus est oblongus, crassitie quiddam funiculi, at dimidii pedis longitudine, constans veluti multis granulis, circa pediculum oblongum, continuo & conjuncto ordine dispositis, seminis plantaginis modo, quibus ademptis, pediculus nudus conspicitur. Recens viridis est. Sole maturefcit, & nigrescit. Calidum est tertio gradu. *Nic. Monardis.*

Nec prætermittendum est Piper ex Indiis nostris missum, quæ in doqui sem non modo in medicum usum receptum est, sed planta est excellentissima, & toti Hispaniæ notissima. Nam nullus est hortus, in quo non feratur, ob fructus pulchritudinem. Vidi aliquando in hac urbe plantam ad arboris altitudinem excresecentem. Folio est viridi, ocymo latifolio simili, flore albo, ex

A quo pullulat fructus diversæ formæ, oblongus, rotundus, Melopeponis forma, aut ceratorum, sed immaturus viridis est, maturus vero colore rubro gratissimo. Particulatim concisum, & jusculo maceratum, meliorem saporem edulsi conciliat, quam Piper vulgare, idemque ejus usus est in omnibus, in quibus aromata ex Maluccis insulis, & Calcutto delata commendantur, in eo solum differens, quod illa multis aureis emuntur, hoc sola ratione acquiritur. Nam in una planta colligitur aromata in totius anni usum, minore dispendio, & majore com modo. Flatus discutit, utile pectori, & perfrictionibus, calefacitque & roborat partes internas. Caliditatis & siccitatis in quarto ferè gradu particeps. *Idem.*

Piper longum tempore Galeni dupliciter adulterari solebat, ut tradit quarto libro de conservanda bona valetudine, cap. 3. & 6. quæ ratione hoc nostro seculo facile quoque poterit adulterari. Quare animadvertione diligenti opus est. Primo modo adulterabatur Alexandriæ nescio qua mixtione, quæ proximè accedebat ad legitimum Piper, nam & longitudine & crassitie planè erant similia: ad saporem vero acrem illi conciliandum, miscabant aliquid Pyrethri, aut seminis Napi. Alter modus erat, quod pro eo aliud germen cujusdam herbe ex regionibus longinquas allatum formam quidem planè referens Piperis, sed non saporem ejus, vendebant. Ratio dignoscendi hæc erit. Primum gustu diligenter est deprehendendum, an saporem habeat Piperis: nam facile internoscitur, an acrimonia ejus sit à Pyrethro, aut alia herba acris saporis, aut ab ipso Piperis, cujus ob continuum usum in ciborum condimentis sapor omnibus est cognitus. Neque hæc nota contenti, in aquam insuper infundamus. Nam vel primo vel secundo modo adulteratum, non unum integrum diem in ea perdurat, sed statim liquefcet, quod in vero Piperis non accidit. Præterea pediculi considerentur, nam facile apparet, an naturaliter vel artificio aliquo parati adhaereant. Eligatur itaque pro legitimo integrum, & vegetum, boni odoris & non cariosum. Nam facile solet exedi. Piper nigrum, quod ab Actuario vocatur Piper commune, debet esse ponderosum, crassius, cortice subtili, non nimis crispum, plenum, non friabile, nigerrimum, & selectum ab illis granulis marcidis & levibus, quæ in illo reperiuntur, quæ apud veteres Brasie nominabantur, ut Dioscorides tradit. Nostro tempore invenitur quasi perfectum, sine omni ruga, & facile comparari potest.

De fructibus frigidis in primo.

CITRINA MALA nemini non cognita. Arbor ipsa omnibus anni temporibus pomifera, aliis deciduis, aliis subnascensibus. Malum oblongum est, rugosum, colore aurum imitans, cum gravitate odoratum. Semen habet Pyri. Patavium locum obtinent, quæ in lacus Benacis prore-

proveniunt, quæ verò ex Liguria viridariis, & Adriatici & Argæi pelagi insulis, aliisq; locis in cibis non æquè ac illa præstant. Servantur diutius incorrupta, si hordei vel milii acervis obruantur. * Venenis adferantur, maximeq; semè eorum. Citri decoctum collutione, oris halitum commendat, suavitatemq; accersit. Ipsa autè integra vestiariis condita, vestes nò modò gratissimo odore perfundunt, sed eas etiam à tineis & blattis viadicant. Cruda commansa, non facile coctioni obediunt: quin & crassum generant succum: ob hoc vesici is melle aut sacchari coctis satius est, quòd ventriculum comòde calcifaciant, ac roborent. * Adversus atram bilem, & morbos mœstos, quos illa excitat, opitulatur. Semen privatim scorpionum ictibus & potum, & appositum mirifice medetur. Acidus eorum succus flavam reprimat bilem, aceretque pestis contagia. *Dioscorides & Matthiolus.*

MALA COTONEA, Germ. *Quitnapffel*. Ital. *Pomo cotogno*. Gall. *Pome de coing*. Hispan. *Membrillo*, nominantur. * stomacho utilia, urinam cieunt: verum tosta mitiora habentur. Pro sunt coeliacis, dysentericis, purulenta extullentibus, cholericis, præsertim cruda. Maceratorum liquor commòde in stomachi aut ventris fluxionibus, potui datur. Succus crudorum allumpeus orthopnoicis salutaris est. Decocto fovètur vulvæ, & sedes, si præcidat. Cotonea, quæ melle coctur, urinam movent: mel autem sibi constringentem illorum vim, & inspissantem ad seiscit. Quæ cum melle coquantur, stomacho atq; ori gratiora sunt, sed minus inspissant. Cruda cataplasmatibus adjunguntur, ad cohibendum alvum, aut si stomachus est tæ, aut in vomitiones effundatur: ad mammarum inflammationes, præduros henes, & condylomata. Fit vinum ex ipsius tussis expressisque, sed quò perduret, quindecim sextariis succi unus mellis adjungitur, alioquin in acore degenerat. Prodest ad omnia, quæ dicta sunt. Fit & oleum ex eis, quod melinum vocatur: quo utimur, quoties adstringenti oleo est opus. Eliguntur vera, rotunda, parva & odorata, quæ verò Struthia dicuntur, magna quidem sunt, sed minus utilia. *Dioscorides.*

PYRA, Germ. *Born*. Ital. *Peri*. Gall. *Poire*. Hispan. *le Pers* nominantur: horum multa genera, quorum facultates ex saporibus gustu dignoscuntur: cum dulcia natura distent ab acerbis, acidis, austeris, & ab his, quæ unum vel plures præ se ferunt sapes & contra, hæc deinceps ab illis sunt diversa. * Pyra esu stomacho grata sunt: quin & vim habent exicandi. Atqui sylvestribus magis adstringendi facultas inest: ob id etiam magis præstant contra fluxiones. *Galenus & Matthiolus.*

PRUNA (Germ. *Pflaumen*. Gall. *Prune*. Ital. *Sofni*. Hispan. *Criueli*.) dulcia * alvum solvunt, bilis fervorem restinguunt, sed stomachum male habent. Acida stomacho utilia sunt, & alvum astringunt. Præferuntur Damascena, Ungarica, grandia, & oblonga. *Matthiolus.*

De fructibus frigidis in secundo.

CUCURBITA, German. *Kürbiss*. Gall. *une Courge*. Ital. *Zucca*. Hisp. *Calabaza* dicitur. * Refrigerat & humectat ordine secundo: sitim sedat, phlegmonas refrigerat, febres restinguit. Cruda, trita illitu tumores & abcessus mitigat. Ramenta ejus infantibus contra capitis ardorem, quam syriacum vocant, in syncope illinuntur: oculorum inflammationes, podagrasq; refrigerant. Succus à ramentis tussis, per se aut cum rosaceo infusus, aurium doloribus auxiliatur: adustiones cutis in ardenti febre illitu adjuvat. Totius forvescæ & expressæ succus, cum melle exiguo & nitro potus, alvum leniter resolvit. Vinum in cucurbitam recentem excavatam infusum, si mistum sub dio teneatur, potum alvum levigabit. Amatrigua & aquosa loca. *Dioscorides.*

CUCUMIS, Germ. *Encumer*. Ital. *Cucumero*. Gall. *Concombre*. Hispan. *Colombro* dicitur: satius * alvo & stomacho perquam utilis habetur: refrigerat, qui corruptionem non seatur, vesicæ prodest: olfacta revocat, quos animus liquerit. Semen modicè urinam movet: cum lacte aut passò, vesicæ exulcerationibus subvenit. Illa cum vino solia, morsus eanum sanant: & epinyctidas, cum melle. *Dioscorides.*

GALLA (Germ. *Enchappfel* / oder *Gallapffel*. Gall. *Noix de Galle*. Ital. *Galla*. Hisp. *Elagalla para tintar* nominatur.) fructus est quercus. Aliqua omphacitis, id est, immatura appellatur: altera plura, levis, perforata. Eligitur omphacitis, parva, nodosa, gravis, solida, nò perforata: minus utilis magna, rotundissima, polita, levis, laxa, perforata, flava, aut saltem rufa. Gallia Narbonensis & Lugdunensis præfert rosmarinas vulgò dictas omnium minimas, graves, solidas, asperas, preciosissimas. * Utriusq; vis, vehementer astringere. Tritæ exerecentia in carne, fluxiones gingivarum, & uvæ atque oris ulcerationem cohibent. Nucleus dentium cavernis inditus, dolorem sedat. Crematæ carbonibus, donec igne flagrent, & vino, aut aceto, aut acida maria extincta, sanguinem supprimunt. Decoctum quibus insidere expedit, efficax est, & còtra vulvas procedentes, fluxionesq; Capillos denigrant, aceto aut aqua macerata: dysentericis, coeliacisq; cum vino aut aqua trita convenienter illinuntur, aut bibuntur: obsonis addi debent aut integræ in aqua præcoqui, in qua nonnihil excoquendum est, quod his affectibus conferat. In summa his utendum ad astringenda, aut sistenda, aut sicca, quæ opus sunt. *Dioscorides.*

AURANTIORUM malorum tria in Italia observantur genera: dulcia, acida, & vinolenta, sive mixta. * Dulcia in omnibus partibus exalfaciunt. Aliorù verò succus refrigerat, prout majore seu minore referta sunt aciditate. Quocirca febricitantibus ad restinguendam sitim, acida quidem & vinosa, non autem dulcia sunt exhibenda. Cortex amara est, ob id calidior limoniorum cortice cœfenda. *Matthiolus.*

LIMONIA mala gustu Citrii & Aurantiis malis acidiora sunt: ob id succo & frigidiora & siccora esse, argumento duci possit. *Fit ex succo, sicut & citriorum, serapium ad restinguendum bilis fervorem non inutile. Item & ad pestilentes febres, & eas, quæ contagione non vacant. Aqua, quæ è Limoniorum succo calentis aquæ balneo & vitreis organis extrahitur, præterquã quòd mulieribus expectitur pro succo ad faciem expoliendam; vitiligines ubicunq; sunt, & totius corporis maculas emendat, varos delet, & acaros interimit. Serapiis admixta, febribus acutis & contagiosis mirè luceat. Epota ventris tinea enecat: id quod etiam præstat succus recenter expressus, unciæ pondere potus. *Matthiolum.*

MALA PUNICA (Ger. *Granat apffel.* Ital. *Pomi granati.* Gall. *Pomme de granade.*) in Italia, Hispania, in hortis, vineis & viridariis nascitur. Triplici distinguitur specie: alia namq; dulcia, alia acida, alia vinosa sunt. Eliguntur cortice seu corio integro, rufo, duro, & denso, gravia, matura, granis intus rubris, vel roseis, succo prægnantibus vinoso plenissima. *Malum Punicum omne boni succi est, stomacho utile, per exiguum sufficiens alimentum. Dulcia stomacho utiliora habentur, sed aliquantulum in eo calorem gignunt, inflammationes pariunt, unde in febris abdicantur. Acida adstringunt, æstuanti stomacho auxiliantur, & multo magis contrahunt, ac urinam cient: ora, gingivasq; lædunt. Vinosa verò mediã fortiantur naturam. Nuclei acinorum acidi punice in Sole siccant, & obsonis inspersi, eococive, fluentem alvum, stomachumq; sistunt, cœlesti aqua madescunt, bibunturq; commode sanguinem excreantibus: ad defensus dysentericorum, feminarumq; fluxione vulvæ laborantium utiles sunt. Expressus nucleorum succus coquitur cum melle, ad oris, virilitatis, & sedis ulcera, nomas, redivias, & ea quæ in corpore extuberant, autum dolores, & narium vicia, præsertim acidorum. Hujus flores cytini vocantur: qui alstringunt, siccant, cohibent: sanguinolenta glutinante: quas punicum, præstant utilitates, humida gingivarum vitia, mobilesq; dentes decocto colluuntur: heriniam prolapsu intellini erumpentem, cataplasmate repellunt. Memorix tradunt, qui tres quã minimos cytinos devoraverit, nullam in eo anno leppitudinem passurum. Eliquatur hypocistidis exëplo. Malicorium asperum est mali punice putamen, quod aliqui Sidion appellant. Id spissandi vim habet, & quos cytini præbet usus. Decoctum radicis potu latas ventris tinea expellit, & easdè evocat. Balaustrum sylvestris panice flos est: de quo supra suo loco. *Discorides.*

PIFONIS * caro in cibis, urinam cit. inflammationes oculorum illita sedat. Ramenta ejus contra adustionem infantum, quam syria sua vocant, sincipiti imponuntur: fronti admota oculorum fluxiones avertunt. Succus cum semine adjecta farina, siccatus in Sole cogitur in unguenta, quæ faciem repugant, & nitorem

Afferunt. Radix secca, & ex hydromelite pota, drachmæ pondere, vomitionem movet. Si quæquam moderate secundum coram vomere cupiat, geminis obolis sit contentus. Sanat quoq; illita cum melle, ulcera concreta in modum favi, quæ ceria vocant. Easdem quoq; vires obtinent Melones. *Discorides.*

PERSICORUM plurimæ reperiuntur species, nam quædam rubent, alia aureo colore fulgent, alia virescunt, alia candida sunt, alia sanguinea, alia duracina, alia cotonea vocantur. Ad hæc quædam habentur dulcicia, quædam acida, quædam vinosa, quædam amarifcula, & quædam etiam austera. Prima laus in cibis duracinis, sic ex re dictis, quòd caro tam pertinaciter hæreat ossi, ut nullo pacto ab eo avelli queat. Præcipua autem in hoc genere illius laus, quæ ab aurei coloris nitore, odoreq; perquam jucundo cotonea cognominant. Secundas sibi vendicant partes, quæ cortice detracto sanguineum succum fundunt, non propterea modò, quòd sint gustu reliquis suaviora, sed etiam, quia magnitudine & colore sunt speciosa. Proxima laus, nec prædicto generi fortasse cedunt, quæ à nucis similitudine Nucipersica cognominantur. hæc enim cum colore & sapore non refragentur persicis cotoneis, tum etiam non ingrata dentibus duritie, gustum mira afficiunt voluptate. Sunt præterea Armeniaca, quæ à Latinis præcocia dicuntur, minoræ prædictis. *Persica poma matura tam stomacho, quàm ventri utilia sunt. æcerba alvum cohibent, sed secca vehementius. Decoctum è sicis alvi, stomachique fluxiones sistit. Armeniaca stomacho sunt utiliora. *Matthiolum, & Discorides.*

De fructibus frigidis in tertio.

MALA AUREA caules habent rotundos, bicubitales, aut ampliores, multis alis ramifos, succi plenos, facile collabentes. foliis luxuriant multis, multipliciter dissectis, agrimonie ferè foliorum modo, singularibus eorum incis. flosculi lutei sub foliis prodeunt: excipiunt hos fructus rotundi, profundis crenis, striati, mediocri mali magnitudine, per maturitatè aut pulchre rubentes, aut aut luteo relucentes colore, in quibus copiosa humens medulla succi infusa, qua semen conditur. Tota herba gravem foetidumque odorem spirat, è viridi colore in albicat, & aliquantulum hirsuta est. Seritur subinde in hortis. Eodem quo fata est anno fructum, & quidem Autumno perficit. Nostra ætas Aurea mala appellat. Itali *Pomi d'oro.* Germani *Gold apffel.* Gall. *Pomme d'amours.* id est, amoris poma. Alia sunt aurea mala, de quibus fabulantur Poëtæ, hortorum filiarum Hesperii, quibus custos adhibitus fuit Draco, quem ab Hercule interfectum ferunt. Facultate autem hæc mala aurea cum universa ipsa herba refrigerant, aliquantò tamen minus, quàm Mandragoras. Poma à nonnullis cum pipere, sale, & oleo præparata ac cocta eduntur. Præbet autem corpori alimentum

alimenti quidem perquam exiguum, & hoc A
ipsum pravum ac vitiosum. *Dodonæus.*

MALA INSANA appellata humilis pro-
ducit herba, cauliculus brevis est, pauci ramuli,
sed lata sunt folia, majora, crassiora, candidio-
raque, quam Solani, ambitu nonnihil sinuata, ad
Xanthii nonnihil accedentia, stioleuli albicante
aut purpurascente colore speciosi, stelle modo
radiati, luteis in medio staminibus, fructus caly-
ci inhærens à mediocri longitudinis pediculo
dependet, subinde oblongus gallinæ ovi for-
ma & magnitudine, quandoque mali instar ro-
tundus, nonnunquam candidus, sæpius purpu-
rascens. Annua est hæc stirps. Sata Vere, Autu-
mno fructifera est. Peregrina quoque Germaniæ
& Galliæ. Sed in Ægypto passim in arenosis câ-
pis vel sponte gignitur, fructus adhaerens duplo
aut triplo majores, quam in Gallia, aut Germa-
nia: ut quidem Petrus Bellonius in singularium
suorum libro undecimo scriptum reliquit. Judi-
cavit idem Theophrasti Malinathallam esse. A
quid Insubres Melongena: ab Hetruscis verò
Petranziati, ut quidem ait Matthiolus, dicun-
tur. alii Malanzana vocant, Latine Mala insana:
Germania *Melanzen* / Dollapfset. Galli *Pommes*
d' amours, & *Verangens*. posterior appellatio
Hispanis & Belgis innotuit. De Malinathalla
autem sic Theophrastus: Locis arenosis (in Æ-
gypto) haud procul à fluvio nascitur terrenam,
quod *καλαναριον* appellat, figura rotundum,
magnitudine mespili, sine nucleo: folia ut Cy-
peiros mittit. hæc (radicem nempe Loti Cor-
sum appellatam & Malinathallam) incole le-
gentes in *σπυρα* hordeaceo coquunt, dulcia ad-
modum redduntur, hisq; pro bellariis utuntur.
Que sane verba, Mala insana, haudquaquam
Malinathallam, sed differentem omnino esse
stirpem ostendunt. Malum etenim ipsum Me-
spilum magnitudine excedit: folia autem herbe
non sunt Cypeiri. Cæterum, Mala insana apud
Ægyptios, teste Bellonio, cocta sub cineribus,
vel in aqua, aut etiam fricta singulis ferè diebus
& mensibus inferuntur, & eduntur. Hermolaus
Barbarus ex oleo, sale & pipere fungorū modo
coquit, & mandi refert. Qualicumq; autem tan-
dem vel cocta, vel præparata modo escitentur,
mali sunt succi, & nullum aut omnino exiguum
præbent alimentum. *Dodonæus.*

De fructibus refrigerantibus in quarto.

STRAMONIAE caulis cubito non raro altior,
digitum crassus, in pauculos ramulos dividitur:
folia ejus lata, sinuata & acuminata, majora lon-
gioraq; quam Solani, aut Malorū insanorū. flos
ex oblongo denticulato calyce exit, magnus, cā-
didus, calathi effigie, convolvuli majoris floris
æmulus, sed tamē omnino major ac amplior, &
per oras angulosus, staminibusq; aliquot albidis
in medio, fructus succedit singulis rotundus, bre-
vibus, crassis, non tamen acutis spicis, asper, ma-
gnitudine ferè nucis regie, putamine suo non-
num exurit, aut major, in quibus sermone & ma-

gnitudine & forma Mandragoræ. Odor herbæ
caput nonnihil aggravat: floris gratia Lilio ac-
cedit, sed tamen est soporiferus. Rara & peregrina
stirps est. Vere feritur: si servens serenaq; æ-
stas fuerit: fructus Autumno in Belgio Germa-
niæq; perficitur: secus non facile. Stramoniana
nuncupant, & Pomum sive Malum spinosum:
nonnulli Coronam regiam: alii Melospinum.
Græci nostri temporis *παρανεύκαλον*, aut potius
βαρνεύκαλον, quasi nucem gravantem, & tor-
porem ac molestiosem somnum inducentem:
Italibinc, ut quidem apparet, *Paraceculi*. Germ.
Stechapfel vocant. Belgæ *Doren apper*. Gall.
Pomme de Peru: Valerio Cordo Hyoscyamus
Peruvianus: Matthiolo verò atq; alius Nux Me-
thel Arabū esse videtur. Nucem autē Methel Se-
rapio cap. 377. fructum esse scribit similem Nucis
vomice, cujus semen sit veluti Mandragoræ:
cortex asper, sapore gratus, ac virtuosus: quali-
tas quarto ordine frigida. Aloysius Anguillara
Stramoniam, Hippomanes illud Theocriti esse
suspicatur, quo in Pharmaceutria equos in fu-
rorem agi refert. Cratevas siquidem, quem e-
jus citat interpres, Hippomanis plantam fructū
habere scribit, ut Cucumeris sylvestris spino-
sum. Facultate autem Stramonia soporifera ac
narcotica, frigida etiam quarto ordine, Man-
dragora non inferior. *Dodonæus.*

De fructibus humidis in primo.

HUMIDI in primo sunt, caro Citri, Zizy-
phæ, &c. de quibus vide supra suo loco.

De fructibus humidis in secundo.

HUMIDI in secundo ordine sunt, Cucurbi-
ta, Melones, Pepones, Persica, Pruna Damascena,
Uva matura, &c. de quibus vide supra suo loco.

De fructibus siccis in primo.

SICCII in primo sunt, Bacca Juniperi, &c. de
quibus vide supra suo loco.

De fructibus siccis in secundo.

BALANUS Myrsifica, glans unguentaria,
Arabes Ben appellant: avellanæ magnitudinis,
alba, & triangularis: laudatur ampla, vetus, cor-
ticis levi, tenui, pleno, medulla levi, pingui: par-
va verò ex albo nigricans, vetus, plena, medulla
alba, levi, pingui, est innocenter. * Ex hac oleū
parari solet, quod Balaninum appellatur: aperit,
molli, & digerit. *Medici Colonenses.*

SICCII quoque in secundo recessu sunt, Cappa-
ris, Cotonea, Nux Cupressi, Nux Moschata, Py-
ra, Pistacia, &c. de quibus supra suo loco.

De fructibus siccis in tertio.

SICCII in tertio gradu sunt, Caryophylli,
Carpobalsamum, Galla, &c. de quibus vide supra
suo loco.

De fructibus calefacientibus caput.

CUBBA quatuor in officinis usus sunt fru-
ctus piperi similes, ex Orientali plaga nobis pere-
grini allati. Appellatur hic fructus ab Arabibus, Me-
dicis Cubebe, & Quabebe, à vulgo Quabebechi-
ni: in Jaoz, ubi sicquæ nascitur, Cuniye, à relige

In dis præterquam in Malayo, Cubabehini. Non est autem sortitus hanc appellationem, quod in China nascatur, quandoquidè ex Cunda à Jaoa, ubi plurimus est, in Chinâ perferatur: sed quoniam Chineses, qui Oceanum Indicum navigabant, hunc fructum, quem in jam enumeratis insulis emerant, cum aliis mercibus in alios maris Indici portus & emporia deferebant. Cæterum similis est hæc planta Malo vulgari, minor tamen a foliis Piperis, sed angustioribus, per arbores hederæ modo repit, aut, ut verius dicam, Piperis modo: non est Myrti effigie, aut foliis similibus Myrto. Fructus racemarin coheret, nõ quidem ut in una conjunctim, sed singulis granis ex suis pediculis dependètib. Flos est odoratus. Sylvestris est hæc planta, & sponte nascens, non domestica, neq; multorum generum, uti falso Monachi commentatores in Mesuem putarunt. Tanta autem in æstimatione est fructus hic, etiam ubi nascitur, ut eum incolæ decoquant, antequam afferri sinant, metuentes ne alibi satius enascatur. Hinc fieri puto, ut corruptioni magis sit obnoxius, cum hic, tñ in Europa. Hæc à Lusitanis fide dignis accepi, qui longo tempore in Insula Jaoa habitaverunt. Porro eliguntur corpulentæ, plenæ, graves, acres, minus tamè quam piper subamaræ, admodum aromaticæ, subdulces: annis decem servantur. Non sunt autem Cubebe Arabum, neq; earum loco in Arabum præscriptionibus usurpari debent, sed canella: arbitratur enim Serapio, cubebas esse carpesium: ex Galeni sententia eas facultates cubebis tribués, quas Galenus carpesio tribuit, corticem cinnamomo simile esse asserens: inõ cinnamomi loco carpesium majore quantitate substitui voluit. * Cæterum exalfaciunt cubebe initio ordinis tertii, siccat verò in fine ejus. Quam obrem languentem ex pituita ventriculorum, vel etiam ex flatu roborant: pectus à lentis crassissiq; humoribus expurgant. Lienem juvant, status discutiunt, & frigidis uteri affectibus auxiliantur. Diu cum mastiche mansæ, pituitam à capite trahunt, & cerebrum roborant. Apud Indos præterea magnus earum in vino maceratum est usus ad excitandam Venere: rum etiã in Jaoa ad calefaciendũ ventriculorum. *Garcus, Medici Florent. & Matthioli.*

CALEFACIUNT quoq; caput, Anacardia, Nux Moschata, &c. de quib. vide supra suo loco.

De fructibus calfacientibus thoracem.

AVELLANÆ (Ger. Haselnuß. Ital. Nocciuola, Noßella. Gall. Noissette, Aveline, Noix de boys. Hisp. El avellana) sunt aut sylvestres, aut domesticæ. Ex domesticis aliæ oblongæ, aliæ rotundæ sunt: veruntamè oblongas & præstantiores, & gustui gratiores esse constat: & illæ præsertim, quæ putamine vehementer rubent, & fructu minime sunt contumaces. * Avellanæ plus habent essentia terrestri ac frigida, quam juglandes, quin & plus præbent alimenti: minus tamen amygdalis alunt, cibus in ventriculo supernatant, largius efficitur caput tentant: innocetiores tamè virides,

quàm aridæ. Ipse tamen aridæ trita, & in aqua multa potæ, tulli veteri medentur: tosta, & cum exiguo piperis potæ, destillationem cõcoquant. Crematarum cinis cum axungia, aut adipe urfi perunctus, alopecis capillum reddit. Adjunt nonnulli, ista earum putamina, & in cineris speciem redacta, cum oleo castorum oculorum papillas infantibus denigrare, perhilo syncipite. *Matthioli, Dioscorides, & Galenus.*

AMYGDALÆ amaræ (Ger. Bitter mandel.) probantur flavissima, plenæ, integræ, duræ & sicca. * Calida in primo, & sicca in secundo, magis abstergunt, quàm dulcissima: easq; viscerum expurgant, aperiuotq; humores extenuant crassos, lictosq; ex pectore & pulmone mire educunt: colli & renis dolores ex similib. creatos perferant.

ZISTRÆ, sunt uvæ passæ grãdiores: quæ ex Damasco, Cypro & Creta apportantur. * Ejusdè facultatis sunt cũ minoribus uvis pallis dulcibus.

CALEFACIUNT quoq; th. racem. Caryce, Ficus, Nux pinea, Palmula seu Dactyli, Uvæ recentes, &c. de quibus vide supra suo loco.

De fructibus calefacientibus cor.

NUCES INDICÆ myropoliis omnibus vulgarissimæ; fructus sunt arboris cujusdã palmæ effigie, prægrandes, magnorum melonũ instar, ab arbore dependentes: namq; magna involuorũ mole obteguntur. Cortex in extimus colore constat in atru rufescente, subdurus, tenax callosusq;: intus verò villosa materie cõpactus, quæ in capillamenta manibus exterius fatiscit. Subtus est putamen triquetrum, villisum, barbaturq;: cornu instar prædurum; ejusdem ferè coloris nucleum continens, ovi anserini magnitudine, intus concavum: substantia illi pinguis, crassitudine semidigitali, duriuscula, tenax, callosa q; albicans, sapore dulcis, butyrum referens, tenuis, sed aspero obtecta cortice, putaminis colore. Probantur recetes, eaq; præsertim, in quarum concavitate liquor quidam dulcis includitur: siquidem hoc argumento recentiores facillè cognoscuntur. * Exalfaciunt secundo excessu, humectant verò primo. In cibus sumptæ, etsi noxium admodum succum non gignant, ventriculo tamen laborè inferunt: semen augent, & Venere excitant. Nux Indica lectiore sagina corpora reficit. Idcirco strigosas mulieres mirũ in modũ impinguat, & ad crassitè reducit. *Matthioli.*

CALEFACIUNT quoque cor, Mala Citria, Nux moschata, &c. de quib. vide supra suo loco.

De fructibus calefacientibus stomachum.

STOMACHUM calefaciunt, Amygdalæ dulces, Ben, seu Bolanus Myreptica, Caryophylli, Nux moschata, Pineæ, &c. de quibus vide supra suo loco.

De fructibus renes & vesicam calefacientibus.

RENES & vesicam calefaciunt, Amygdalæ amaræ, Baccæ juniperi, Cubebe, Nuclei pini, Uvæ passa, &c. de quibus vide supra suo loco.

De fructibus

De fructibus calefacientibus uterum.

LAURI bacca mense Decembri colliguntur. Magis quam folia calefaciunt.

UTERUM calefaciunt, Bacca juniperi, Juglās, Nux moschata, &c. de quibus vide supra suo loco.

De fructibus refrigerantibus horacem & cor.

THORACEM refrigerant Jujube sive Zizyphus, Sebestem, seu Myxa, sive Myxaria: de quibus singulis vide supra suo loco.

COR refrigerant, Cotonea, Mala aurantia, B. Pyra, &c. de quibus singulis vide supra suo loco.

De fructibus refrigerantibus stomachum.

CERASA (Cerm. Kirschen. Gall. Cerise. Ital. Ciriegia. Hisp. Cereza dicitur) dulcia magis quam in intestinis luot, subducit, sed minus utilis stomacho sunt. Cōtra austerā. Quæcumque vero acida sunt, ea pituitosis, excrementosisque stomachis conveniunt, siquidem austerā magis desiccant, & non nisi etiam incidunt. Junio ac Julio potissimum mensibus fructus maturitate consequitur. Gall.

MALA acerba adstringunt: matūra vero longè secus. Melimela sive dulcia ventrē emolliunt, & ab eo animalia expellunt: stomacho negocū exhibent: a situationē faciunt. Epitotica mala, quæ Latine orbiculata dicuntur, stomacho utilis, sicut alvi, urinæ evocāt: malis tamē coccones invalidiora. Sylvestria mala similia sunt vernis, & adstringunt. Verōa bilem gignunt, nervos omnes ledunt, inflationes pariunt. Dioscor.

MESPILUS, quæ à nonnullis aronia vocatur, spinosa arbor est, folio pyracanthæ, sive oxyacanthæ. Fert pomum suave, quod Græci Mespilum, Gall. Meste, Messie. Ital. Nespola. Hisp. Mespero dicunt: exigno malo nō dicitur, tribus intus ossiculis: quæ ex causa id nonnulli tricocon appellavere. Tardè mature scit: usu adstringit, stomacho gratum est, alvumque supprimit. Dioscor.

OLIVIS muria asservatis utuntur in cibis. Laudatissimæ ex Hispania apporiantur. Astringunt & refrigerant. **RIBES** fruticosum est, folio parvo, virgineo, perinde ac albæ populo. Ramuli sunt ei lenti ac flexibiles, e quibus fructus, Ger. Sancti Johans tråber, parvarū uvarū modo racematim dependem, rotundis, simulque coherentibus acinis magnitudine pipetis, qui maturitate m adepti, maxime rubet, sapore subacido, admixto etiam dulci. Vulgaris est planta, in hortis frequens. Febribus acutis opitulatur: astuantem ventriculum refrigerat, sitim restinguit, nauasæ & vomitiones sistit, cibi appetentiam incitat, cœliacos & hētericos juvat, & biliosos defluxionibus vexatos: sanguinis fervorē demulcet, bilis acrimoniam retundit, impetumque domat. Matthiæolus.

CORNUS, arbor vulgaris est notitia. Fructus, Germ. Ihte, sin. oder. Derten Kirfen. Ital. Cornola. Gall. le fruit d'un Cornouille, cornouille. Hisp. La seriza sylvestris, in cibo adstringit: profusio alvi, atque dyenterie salutaris, sive in edulio, sive in defruo exhibeantur. Dioscorides.

SORBA, Ger. Spiering, Spierbierum, Sorbs epffel. Gall. Va Cormier. Ital. Sorbo. Hisp. Vne Cor-

Ame. Fructus sunt vulgatissimi, nullisque nō cogniti. Eandem alstringēdi naturam præstant quam mespila, sed imbecilliore effectu. Utraque tamē in medico usu magis, quam in cibis expetitur. Gall.

REFRIGERANT quoque ventriculum, Cotonea, Citrulli, Cucumeres, Cucurbita, Limones, Melones, Mala aurantia, Punica, Pyra, &c. de quibus singulis vide supra.

De fructibus refrigerantibus hepar.

BERBERIS, Gerin, Saurich, Erbsei. Gall. Espine vinette, ou du Berberis, fructus est fruticosus, acinis oblongis, racemo pendulis, qui maturitate maxime rubent, punice mali acinis haudquam ab similes, quamquam figura longiores, gustu acido & subacido, parvis reconatis intus nucleis. Nascitur in sylvis, fruticis, campestribus, montanis, siccis & aquosis locis. Septembri atque Octobri mensibus colligitur. Strim restinguit, sed biliosas pestilentesque exhalationes supprimit. Datur utiliter cœliacos, cibum rejicientibus & dyentericis, & ubi bilis à jejunio in ventriculum regurgitans cholericos excitaverit affectus, mentium profusio colibet, tinea ventris enecat, prodest cruentis excretionibus: firmat commotos dentes, si eo sepius foveantur: gingivas roborat, &c. Matthiæolus.

HEPAR quoque refrigerant, Cucurbita, Cucumis, &c. de quibus vide supra suo loco.

De fructibus refrigerantibus renes & uterum.

FRAGA, Gerin, Erdbeer. Gall. Fraises vocantur: fructus sunt nemini non cogniti. Astate in cibis ardeant, biliosos astuantibusque ventriculis profunt, siticulosisque sitim sedant. Vinum quod ex his elicatur, ulcerculis, que in facie à caliditate proveniunt, mirifice medetur: itemque varos, & oculorum nubeculas, calidasque defluxiones impostum tollit. In sylvis diuinitis, & in opacis montibus, ac secus vias sponte & in hortis nascitur. Astate initio colliguntur. Matthiæolus.

UTERUM refrigerant, Cucumeres, Cucurbita, &c. de quibus vide supra suo loco.

De fructibus astringentibus.

MYRTI bacca probantur recentes, plene, succulente, odorata, grandes, & bene nutritæ. Restringendi vim habent.

ASTRINGUNT quoque, Berberis, Castanea, Cornus, Cotonea, Galla, Glans, Mespila, Mala punica, Nux moschata, Oliva, Omphacium, Palmula, Pyra, Persica, &c. de quibus singulis vide supra suo loco.

De fructibus discutientibus.

DISCUTIUNT Cappares, Piper, &c. de quibus singulis vide supra suo loco.

De fructibus extenuantibus.

EXTENUANT Amygdalæ dulces, Bacca juniperi: de quibus supra suo loco.

De fructibus glutinantibus.

GLUTINANT Glans, Palmula, &c. de quibus

bus singulis vide supra suo loco.

De fructibus satus discutientibus.

FLATUS discutunt, Baccæ lauri, Baccæ juniperi, Nux moschata, Piper, &c. de quibus vide supra suo loco.

De fructibus semen generantibus.

SEMIN generant, Ficus, Nux pinea, Nux Indica, Pistacia, &c. de quibus vide supra suo loco.

De fructibus urinam cientibus.

HALICACABUM seu Vesicaria (German. Judensüßholz / Indentirsen / Schüttens / Eberstein / Rot Nachtschatten. Gall. *Bagnusudis* dicitur) solani species est: foliis hortensi folano similibus, verum latioribus: ejus caules, posteaquã adoleverunt, pronã terrã spectant, folliculis orbicularis, vesiculis similibus, in quibus semen continet sulcum, rotundũ, læve, acinorũ uvæ figura: quo coronari utuntur, corollis intescentes. In vineis copiosissime provenit. Vesicas suas in fine Augusti, & inter initia Septembris mensis colore primum viridi, mox paulatim rubescente profert. * Vim usumq; horcẽs solani habet: verum cibis nequaquam expetit. Regium morbum purgat semine potu, & urinã pellit. *Matthiolus.*

De fructibus menses moventibus.

NUCLEI perũcorum, Germ. *Pferstern* / *Sternen* / *incidunt*, extenuant, resolvunt, & digerũt: * unde viscerũ obstructions aperiant, renes affectos juvant, hæmorrhoidum dolores sedant, tum in cibo, tum potu ex vino assumti. *Andernacus.*

MENSES quoque movent, Baccæ hederæ, Cappares, Piper, &c. de quibus singulis vide supra suo loco.

De fructibus menses sistentibus.

MENSES sistunt, Berberis, Uva passa cum nucleis, &c. de quibus supra suo loco.

De fructibus venenis resistentibus.

VENENIS resistunt, Baccæ juniperi, Juglans, Mala Citria, Piper, &c. de quibus supra suo loco.

De fructibus dolorem mitigantibus.

DOLOREM mitigant, Baccæ juniperi, Baccæ hederæ, Ficus, Juglans, Piper, &c. de quibus supra suo loco.

De fructibus purgantibus bilem flavam.

CASSIA Arabũ, est cassia illa nigra solitaria, vulgõ notissima. Vulgariter dicitur Arabibus *Hiarxamber*, tamẽs *Avic.* *Chiarfandar* corrupto nomine vocet: in Malavar *Comdaca* in Canara, ejus provincia est Goa, *Bavasingar* in Decan, & a Bramenis *Bavasingar*: in Gozarate & a Matritanis regnũ *Decan* incolentibus *Gramalla*: arbor ipsa in Canara *Bahoo*. Est autẽ hæc arbor Perĩ magnitudine, foliis malĩ *Persica*, angustioribus, tamenã aliquantum, & virentibus, floribus *Genstæ* perquam similibus, luteis. *Caryophyllum* odore æmulantibus, quibus decidentibus exiliunt oblongæ siliquæ virentes admodum ante maturitatem, (non autem suber-

A res, ut scripsit Lacuna) quæ per maturitatem nigrescunt, longitudine interdum quinquæ palmorum, nunquam verõ infra binos palmos. Nascitur per universas has provincias, præstantissima tamen, & durabilior locis ad Septentrionem magis vergentibus, ut in Cambaya. Invenitur & in Cayro, & in Malaca, & in Sion, totoq; eo tractu. Nascitur & apud Lusitanos tanta copia, ut unius Candil, hoc est, quingentarum & viginti duarum librarum precium non excedat decẽ regales castellanos, qui cõstituant aureum Indicum, *Pardoan* nuncupatum. Eligatur *Alexandrina*, amplis siliquis, gravis, plenior, quæ cõcussa, clausis intus granis nõ strepat, cortice lævi, & purpuratente: pulpa intus pingui, splendente, succulenta, non frutenta, nec putri, sapore prauorum delicato. Utendi tantum tempore extrahenda: nõ extra cannas promptẽ corruptitur, & in vasis servata pejor evadit. In Græcorum medicamentis, si cassia prescribitur, ejus loco canella sumenda est: tum etiam in Arabum scriptis, ubi Græcorum remedia recensent, & in etiam medicamentis, quæ corpus non solvunt. Sin autem remedia ab Arabibus descripta sint, aut in eum usum prescripta, ut corpus purgent, cassia nigra uti debemur. Datur omni ætati: imbecillioribus quidẽ drachmæ duæ vel quatuor: robustioribus autem & adultis uncia, vel sesuncia, vel drachmæ decem, cum sacchari momento, inanẽ, vel ante coenam. Calido frigido temperata est, nisi quod paulõ est calidior, humida primo gradu: * clementer & innoxie à ventriculo bilem & pituitam purgat leniendo, febribus inde ortis confert, sanguinem hac ratione puriorem reddit, ac ejus sanguinis, & bilis flavæ acrimoniam frangit, resolvit thoracis & pulmonis & asperæ arteriæ phlegmonas, easq; partes lenit ipsa morlus expers, sitim sedat, præsertim sumpta cum succo intybi, vel cichorii, vel solani arte depurato. Intemperiem denique renum calidam mitigat, cum diureticis sumpta, & glycyrrhizæ decocto, ob idque calculum in his gigni prohibet. Quod si viscera fuerint sicciora, calitæ lubricitas augenda est oleo amygdalarum dulcium, si debilia & lubrica sint, minuenda myrobalanis, vel rhabbaro, vel aqua cum mastice cocta, vel spica addita: si ad vias urinarias ferri eam volumus, uretica miscantur. Quoniam verõ tardius & imbecillius purgat, acẽ aliquid (quale thymum, hyssopum) actionẽ ejus intendens miscatur, aut potius aliquid medicamentorum valenter purgantium: efficaciusq; purgat hæc, si ex sero lactis propinetur. *Garcias, Meues & Medici Florentini.*

MYROBALANI, Arabum fructus quidam prunis similes, callo corporis compactili, osse intus lignoso, differunt à Balano Myreplica, hoc est, nucẽ unguentaria Dioscoridis, quam vulgus Ben appellat. Quinq; generibus distinguuntur: videlicet in Citrinis seu flavas, Chebulas, Indas, Emblicas, & Belliricas. Citrinæ laudantur multum flavæ, in viside inclinantes, deniæ, graves, gumme-

gummosae, cortice crasso os parvum cōplectente. Dosis in substantia est à drachmis duabus usque ad drachmas quinque: in infusione à drachmis quinque usque ad viginti. Sunt frigidae in primo, necesse vero in secundo. * Purgant ventriculū bilem, ab eaque tertianam, & reliquas febres biliosas, & ardorem extinguunt: calidis & biliosis naturis salubres. Cavendus tamen earum usus in viscerum obstructionibus est. Siquidē harum decoctum valenter obstruit. Aliter tamen ipse nimis purgant, potentius cōstipant, & astringunt, & his magis ulla. Harum quoque tritarum pulvis quo tenuior, eo vehementius adstringit. Quapropter maceratione seu infusione harum (ex sero caprino) nobis est utendum, praesertim cum solam evacuationem experimus. *Meliss.*

Myrobalana Avic. vocat Delegi. Sic etiam Serapio, tamen si librarij vitio Halilic corrupte legatur. Omnes enim Medici Arabes inhi affirmarunt, omnia myrobalana Delegi vocari. Peulhaite vero flava Azfar. Indica sive nigra Afiat, quebula quebulgi: bellinica, beier, gi: & emblica embelgi, sub quo nomine habenda quā nota fuerit hae posteriora Avicennae, & Melissae: sed sub nomine Seni, ut patet ex Serapione, qui Seni tenuissimo cortice praedita esse scribit, quae nota emblicis convenit. Sunt igitur in universum quinque eorum genera, quorum nomina magna ex parte mutati sumus. Nā quod genus quoddam Serapio Damascenum appellat, melancholicis morbis perutile: id facit, non quod in Damasco proveniat, hic fructus, sed quod hinc ex India Myrobalana Indā eo deferantur. Falluntur autem tamē, qui omnia Myrobalanorum genera in eadem arbore nasci putant, quam qui flava, & quebula tantum. Nā quinque sunt diversa arborū genera: & quod magis mireris, in regionibus sexaginta aut cētum leucis inter se distinctibus nascuntur. Proveniunt enim nonnulla in Goa, & Batecala, alia in Malavar, & Dalul. In toto regno Cambayae quatuor eorum genera inveniuntur: Chebula vero in Aisnager, Decam, Guzarata, & Bégala. Ceterum, quae in Luīta nāfica deportantur, magna ex parte sumpta sunt in regione, quae est inter Dalul, & Cambaya. Nā experientia compertum habemus, eos fructus, quos regio Septentrioni vicinior producit, minus putredini obnoxios esse. Invenio autē apud eos tria Myrobalanorum genera, quorum usus est in purgationibus levibus, & sic molestia: haec vocant tria genera: horum primum genus, quod rotundum est, & bilem purgat, indigenae Arare, Medici Antiqui vocāt, nobis sunt flava: alterum genus incolis Rezanuale dicitur, nostra sunt Indica, sive nigra: tertium genus Gōtin incolis nuncupatum, rotundum, nobis bellinica sunt. Chebula vero nostra, quae pituitam purgant, illis Aretca appellantur. Hae sunt quatuor Myrobalanorum genera, quae illis sunt in usu medico. Nā quinto genere, Anuale iis nuncupato, nobis vero emblica dicto (tamen apud eos reperitur) non utuntur, nisi dentandis coris, Rhois coria-

riorum loco & atramēto conficiendo. Sunt tamen etiam nonnulli, qui iis viridibus vescuntur excitandae appetentiae causa. Porro Arare rotundum est, & Sorbi folia profert. Anuale foliis est minutum incisissimis Palmē magnitudine. Rezanuale octogenum est, & folia S. lici similia habet. Gūti foliis est Lauri, sed pallidioribus, & submeritis. Aretca magna sunt, & rotunda, oblongiora tamen, dum ad perfectam maturitatem pervenerunt, & angulosa folia ejus Persici similia. Sunt autem singulae arbores fructu magnitudine, omnnesque sylvestres, & sponte nascentes, non domesticae. Cū autem gustu sint astringente & acido, Sorborum immaturorum modo, ex frigiditū & siccantium classe esse dixerim. Praeparationis modus apud Indos non invaluit, utpote qui iis ad utantur purgationis, sed adstrictionis duntaxat gratia. Nā si purgare velint, eorū decocto utuntur, & majore dosi quam nos in Europa. Solent autem iis saccharo conditis uti magno cum successe, nec quisquam Medicorum ulia istorum famā unquam est periclitatus. Chebulorum autem major est gloria: cōdiantur haec in Aisnager, Bengala, & Cambaya: flava & Indica, in Batecala & Bengala. Jubeo ergo ex his immaturis stillatium liquorē organici elici, quem post sumptam aliquam conservam astringentē propino, & Syrupis admisceo, si quando opus est. Flava & Bellinica praescribere soleo incitamento iis, qui aut alvi profluvio, aut stomachi relaxatione laborant: talibus enim convenit hujusmodi cibis propter astringentem cum parva aciditate conjunctam. Praeterea immaturorum Myrobalanorum succū in alvi profluvio apprimē efficacē esse expertus sum. *Garcias ab Horto.*

PAUNA (Germ. Pfannm. Ital. Soffia. Gall. *Prune*. Hist. *La ciruela*.) dulcis, quae hodie Ungarica vocant, conservatur per annum. * Modice elixa, eorumque juscula unius librae cum saccharo bibita, ventrem lavant. *Meliss.*

SEBESTEN, seu Myxa, sunt fructus arbuti, cujus fructus avellanae nucis, quam Ponticā vocant, magnitudine in racemo dulcis, dum maturet, portulium pallidum, cōdido lentore plenus, cum interiore nucleo quasi olivae siccat: quo privatim utitur in medicina. * Conservatur per annum. Febrientium ventrem laxant, sitim sedant, linguae ariditatem & scabritiem tollunt, pectoris vitia adimunt humida in primo. Datur in decoctione laxante ℞. xx. in alterante ℞. ij. vel ℞. ij. Pulpa vero datur ab ℞. j. ad ℞. j. *Meliss.*

TAMARINDI dactylis sunt acidi, fructus palmæ sylvestris Indicae. Eius folia ad hyperici folia malum accedere conspiciuntur, etiam si a quibusdā salicis folia illi tribuantur. Fructus, cujus hodie usus, notus est. Probatum colore à nigro in rufum languescēte, tenei, multis villis inextertis, recentis pingues, nō retortidix dactylis, acidi, & vinoso sapore. Adulterantur prunorū carne, sed in his nigredo est obscura, humentiores sunt, & prunorum odor & sapor illis inest. Servantur in sicile vitratum coacti, loco frigido &

Seco, per annos tres. Potio eorum est ab ℥ ij. usq; ad ℥ v. Est medicamentum excellens atq; innocens, frigidum, secum ordine secundo. Ob id humorum acrimonia reprimat, bilem purgat, ejusq; & sanguinis fervorem furorēq; compescit, febres acutas lenitione egentes, & regium morbum sanat, sitim ac omnē ventriculi hepatisq; ardorē extinguit, vomitū sistit. *Mesues & Medici Florent.*

Uvæ passæ acinis exemptis, è vino aut aqua lotæ, unciæ unius, vel alterius instat, ventrem laxant. *Andernacum.*

De fructibus purgantibus bilem atram.

MYROBALANI Indæ optimæ sunt nigre, magnæ, carne densa, graves sine ossibus. Dosis pulveris à ℥ ij. ad ℥ ss. Infusionis verò ab ℥ ss. ad ℥ x. Sunt frigide in primo, sicce in secundo. * Bilem atram que, præsertim exustam purgant: tremoribus membrorum conferunt: colorem nitidum pariunt: elephanticos juvant: mærores auferunt: & quartanam fugant. *Mesues.*

De fructibus purgantibus pituitam.

COLOCYNTHIS (Ger. Witte Kürbe. Gall. des Coloquintes.) est cucurbitæ sylvestris fructus, mali instar rotundus. Hujus medulla in usu est. Laudatur pilæ mediocris in speciem conglomerata, vehementer amara, matura, ampla, rara, ob id levis: & quanto levior, tanto melior, alba admodum, lenis, eadem foemina. Immatura, & his notis destituta, mala. In calidis regionibus scribitur & perficitur: sed in Germania ac Belgio egrè ad maturitatem pervenit. Colligitur autumno cum flavescit, abeunte jam virore. Conservatur per annos tres. Datur saltè robustis, & ætate florentibus, à siliquis sex ad decem, frigus & æstum vitantibus. Corrigitur ejus malicia mastiche, gummi, tragacantho, vel bdello. Calida & sicca ordine tertio. * Pituitam & alios humores crassos & glutinosos, magis ex profundis partibus & distantibus, ut cerebro, nervis, muscibus, juncturis, pulmone, thorace, quam ex venis attractos, purgat, ac etiam bilem flavam. Quapropter cephalalgia, dolori cranei totius, hemiplegia, epilepsia, apoplexia, vertigini, a quæ fluxioni in oculū, podagra frigida, itchiadi, ac reliquis nervorum juncturarumq; affectibus mirifice subvenit: item asthmati, ac tussi antiquæ, dyspnææ ex thoracis repleti angustia. Ac præterea summè omnium prodest colico dolori tam è pituita, quam flatibus & hydropi. Omnia autem hæc sive sumpta, sive clystere, aut balano intestinis immissa præstat: utero autem imposita, foetum necat. Eadem cum aceto forti afflicta, alvos, psora sanat. Oleum deniq; super cineres calidos incoctū cortici ejus inanito, capillos illitu nigra, eosque nec cadant, firmat, canitiem tardat. Idem auri insillatū ejus dolorē ac tinnitum sanat. Acetum autem similiter incoctū collutione dolorē dentium sanat: incidit enim, tenuat, terget ac digerit. *Mes.*

Colocynthis sarmenta foliaq; sativi cucumeris emittit, per terrā repentia, divisa fructum in speciem mediocris pilæ conglomeratum, vehementer

A ter amarum: quem legere oportet, cum ceperit in pallidum colorē permutari. Medulla fructus purgatoriam vim habet, si quatuor oboli cum aqua mulla, melle coctō, myrrha & nitro excipiatur, & cogantur in catapotium. Arefactæ pilæ teruntur, & infusæ clysteribus profunt nervorum resolutioni, coxendicum doloribus, & coli vitis, ut quæ bilem pituitam & strigmenta, interdum etiam crasorem eliciunt: fortis adnotæ enecant: dentium dolorem tollit, si unā repurgetur & luto oblita cum aceto & nitro infervecat: hocque jure decoctis dentes colluatur: si aqua mulla aut passum in eadem incoquantur, & sub dio refrigerat, potu crassum humorem & strigmenta alvi detrahit: stomacho supra modū adverteatur subdita ex ea balano, alvi excrementa ejiciuntur. Virentis succo utilissime schiadicis perficitur.

Cucumis sylvestris, seu asininus, Ger. Witte Cucumer, vel Esis Cucumer, Gall. *Cocombre sauvage* appellatur: fructu solo distat à sacro cucumere, quæ longe minorē partem, oblongis glandibus nō dissimilem, folia atq; sarmenta sativi refert, radice candida magna. Nascitur in sabuletis, & rudetibus, frutice in totū amaro. Colligitur succus ex fructibus per maturitatem pallēibus, ex eunte æstate: siccatur, ut scammonium: & triennio servatur. Datur à gr. x. usq; ad ℥ j.

C Corrigitur bdello, aut tragacanthi lachryma, aut aqua mulla cum salis mosico adjecto, aut lactis portione. Calidus est & siccus ordine tertio, substantia ignea & terrea usta constat. * Purgat potenter pituitam vomitu & dejectione, & interdum bilem, si vacuari parata est: serosum quoq; excrementum, etiam evulsū contumax, atque adeo à juncturis mirifice trahit. *Mesues & Dioscor.*

MYROBALANI Chebuli quō majores, eō meliores, ubi nigre, in rubrum inclinantes, graves, quæ aque impositæ statim merguntur, cortice crasso. Ex Memphiticis nundinis adferuntur. Dosis pulveris est à drachmis duabus ad quatuor. Infusionis verò à drachmis quatuor ad decem. Humectati saccharo condiantur. * Pituitam expurgant: mentem exacuunt: visum reddunt clariorem. Saccharo verò conditi ventriculū tum purgant, tum corroborant: hydropi & febribus diuturnis conducunt. *Mesues.*

MYROBALANI Emblicis præstantiores sunt magni, carnis multæ, densi, graves, ossium parvotum. Ex Syria apportantur. Dosis pulveris est ab aureo uno usq; ad tres. Infusionis verò ab aureis tribus usq; ad sex. * Purgant pituitam: cerebrum, nervos, ventriculū & cor corroborant: intellectum augent: stomachū à pituita & putrefactione mundificant: cordis tremori conferunt: appetitum excitant, & vomitum sedant. *Mesues.*

MYROBALANI Bellirici meliores sunt magni, densi, graves, & cortice crasso. Quæ his notis carent, aut vetustate exoleti sunt, aut aliud incommodum passi sunt. Ex nundinis Memphiticis feruntur. Dosis, ut Emblicorum. * Frigidi sunt primo, siccī verò secundo: cætera emblicis viribus proximi. *Mesues.*